

Kezedben a múlt!

Bodor Emese

Magyar Földtani és Geofizikai Intézet, Budapest

E-mail: bodor.emese@mfgi.hu

A Magyarhoni Földtani Társulat Ásványtan-Geokémiai és az Őslénytani-Rétegtani Szakosztályai három-három jelöltet állítottak a 2017-es Év ásványa és Év ősmaradványa címekre, melyekre a program honlapján és a Facebookon szavaztak az érdeklődők.

Az év ásványa szavazás 2016. október 31-én zárult. A szavazáson több mint 3000 ember vett részt. Az első helyezett, a kvarc, a szavazók felének tetszését nyerte meg. A második helyen a szavazatok 36%-ával egy ásványpáros, az azurit és a malachit végzett.

A gipszre a válaszadók 14%-a adta le voksát.

A gipsz egyhajlású (monoklin) kristályrendszerben kristályosodik, kristályai jellemzően táblásak, de lehetnek nyúlt, oszloposak, igen gyakran ikresedik is. Mindennek

Gipsz, Budapest, Bohn-féle téglagyár agyagbányája. A példány 5 cm-es.
Magyar Földtani és Geofizikai Intézet (MFGI) gyűjteménye. Fotó: Lantos Zoltán.

Malachit azurittal Rudabányáról. A példány 8,5 cm-es. MFGI gyűjteménye. Fotó: Lantos Zoltán.

Congeria (balatoni „kecskeköröm”), Doba. Képszélesség: 21 cm.
MFGI gyűjteménye. Fotó: Lantos Zoltán.

Parascutella (tengeri sünn), Rákosfalva. A példány átmérője: 9,5 cm.
MFGI gyűjteménye. Fotó: Lantos Zoltán.

köszönhetően alakja nagyon változatos a rostos kifejlődéstől a sivatagi rózsáig.

Az azurit és a malachit réztartalmú, monoklin kristályrendszerű karbonátásványok, melyek közös jelölésére azért került sor, mert az azurit malachittá oxidálódik. Élénk kék színe ellenére festékek ezéért nem volt az azurit használható, hiszen idővel a légkör oxigénjének hatására megzöldül, ahogy malachittá alakul.

A kvarc a földkéreg egyik legelterjedtebb ásványa. Rengeteg változata ismert, ide tartozik a hegyikristály, az ametiszt, a füstkvarc, a citrin vagy a rózsakvarc is. A 2017-es évben a program során a kvarcra koncentráltunk, melyről a Geoda következő, temati-

kus számában is olvashatnak majd az érdeklődők.

Az Év ősmaradványa 2017-ben címért versenyző három jelölt a barlangi medve, a *Congerina* kagyló és a *Parascutella* tengeri sünn volt. A szavazás 2016. október 31-én zárult és közel 3000 szavazat érkezett be. Az első helyezett a szavazatok 46%-ával a barlangi medve lett. Második helyen a *Parascutella* végzett, ami a szavazók 32%-ának tetszését nyerte el. A *Congerina* kagylóra 22%-nyi szavazat érkezett.

A *Congerina* kagylók leghíresebb képviselője egy „legendás” ősmaradvány, a balatoni „kecskeköröm”. A pannóniai korú maradványokat a kőzetből a Balaton víz-

Kezedben a múlt

kvarc

a kristályok
kristálya

Kezedben a múlt

barlangi
medvea Kárpátok
sárkánya

mozgása kimosta, lekoptatta és turzásokban halmozta fel.

A *Parascutella* a homoki dollárok közé tartozó tengeri sünnel maradványai számos miocén lelőhelyről ismertek, nagyon szép példányok kerültek elő Budapest belső területeiről is az Őrs vezér terén folyó építkezések során.

A barlangi medve (*Ursus spelaeus*) csontjait az 1600-as években sárkányok maradványainak vélték, csak a későbbi kutatások során derült ki, hogy valójában a jégkorszak egyik emblemikus állatának csontjai kerültek már akkor is elő. A 2017-es évben az Év ősmaradványa program során a barlangi medvével ismerkedhetnek meg komolyabban az érdeklődők.

A GYEREKEK RAJZBAN ÉS FILMEN MONDJÁK EL MIT JELENTETTEK NEKIK A 2016-OS ÉV NYERTESEI

A 2016-os Év ásványát, a gránátot és az ősmaradványát, a *Nummulites*-t sem felejtjük el. Az általános iskolások rajzpályázaton mutathatják be kedvenceiket. A legjobban sikerült alkotásokból vándorkiállítást állítunk össze, amit először a 35. Miskolci Nemzetközi Ásványfesztiválon fogunk bemutatni. A kiállítást bemutathatjuk a Magyar Természettudományi Múzeumban és az Őslénytani Vándorgyűléshez kötődően Tatán is.

A gimnazisták kisfilmpályázatra nevezettek, aminek a legjobb alkotásait a 35. Miskolci Nemzetközi Ásványfesztiválon fogjuk bemutatni, majd a program honlapján teszszük elérhetővé.

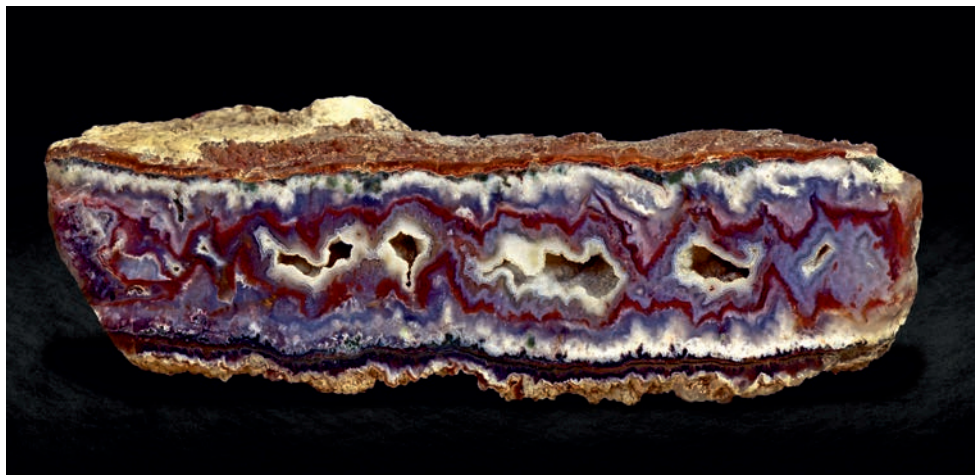
FESZTIVÁLOK ÉS MÁS PROGRAMOK

Az Év ásványa és Év ősmaradványa interaktív programokkal és előadásokkal is

több helyszínen bemutatkozik. A Magyar Természettudományi Múzeum Mátra Múzeuma február 5-én rendkívül sikeres Mackó Napot tartott, melyen a barlangi medve is kiemelt szerepet kapott. A Miskolci Nemzetközi Ásványfesztiválon, a Földtudományos Forгатagon, a Geotóp napokon, az Őslénytani Vándorgyűlésen és a Lelkes Ásványbörzék egy részén is biztosan találkozhatnak az érdeklődők az Év ásványával, a kvarccal és az Év ősmaradványával, a barlangi medvével.

ELÉRHETŐSÉGEINK

A programmal kapcsolatos hírek és információk elérhetők a honlapjainkon és Facebook-oldalainkon: www.evasvanya.hu, illetve www.evosmaravanya.hu. Kérdéseiket, észrevételeiket várjuk az evasvanya@gmail.com, illetve evosmaravanya@gmail.com e-mail címeken.

Kvarc (achát), Erdőhorvát, Agáros-tető. A példány hosszúsága: 14 cm.

Herman Ottó Múzeum gyűjteménye. Fotó: Tóth László.